

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Mäkinen, Katja

Title: EU:n uusi kulttuuriagenda toistaa tuttua retoriikkaa

Year: 2018

Version: Published version

Copyright: © Kokkonen & Jyväskylän yliopisto, 2018.

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Mäkinen, K. (2018, 20.6.2018). EU:n uusi kulttuuriagenda toistaa tuttua retoriikkaa. Tiedeblogi. <https://www.jyu.fi/fi/blogit/tiedeblogi/katja-makinen-eu-n-uusi-kulttuuriagenda-toistaa-tuttua-retoriikkaa>

Katja Mäkinen: EU:n uusi kulttuuriagenda toistaa tuttua retoriikkaa

Moottori, voimavara, veturi, muutosvoima, kapasiteetti, vaikutin, suunnannäyttävä. Tätä kaikkea on kulttuuri Euroopan komission uunituoreessa tiedonannossa "A New European Agenda for Culture".

[Katja Mäkisen työpiste on Firenzessä Fiesolessa EU:n kampuksen Villa Schifanoia -rakennuksessa.](#)

Sen mukaan kulttuurin potentiaali tulee valjastaa mitä moninaisimpiin tarkoituksiin, esimerkiksi edistämään kestävä kehitystä, aktiivista kansalaisuutta, innovaatioita, talouskasvua, työpaikkojen luomista, kaupunkien elävöittämistä ja kansainvälisiä suhteita.

Tasapainottelu kulttuurin välinearvon ja sen itseisarvon välillä on EU:ssa ikuisuuskysymys, josta on kiistelty ainakin 1970-luvulta lähtien, kun komissio julkaisi ensimmäisen kulttuuritiedonantonsa. Siitä keskusteltiin myös Firenzessä Yliopistollisen Eurooppa-instituutin (EUI) seminaarissa tuoreeltaan uuden agendan julkaisemisen jälkeen.

Seminaari kokosi saman pöydän ääreen tutkijoita ja muita toimijoita esimerkiksi Euroopan komissiosta, EU:n ulkosuhdehallinnosta sekä kansalaisjärjestöistä. Keskustelussa ehdotettiin, että välinearvon ja itseisarvon välistä jännitettä voi myös käyttää strategisesti hyväksi. Jos kulttuurilla kerran tutkimustenkin perusteella on monipuolisia myönteisiä vaikutuksia, niitä kannattaa korostaa – ja samalla pyrkiä vahvistamaan kulttuurin roolia EU-hallinnossa, jossa se edelleen muodostaa pienen osan budjetista.

Yleinen huomio seminaarissa oli se, että kulttuurista on tullut yhä keskeisempää EU:n politiikoissa. Tätä selitettiin viime vuosien muutoksilla talouskriisistä Brexitiin ja Euroopan maihin suuntautuvasta maahanmuutosta nationalismiin ja populismin nousuun. Näiden ilmiöiden keskellä kulttuurin merkitys EU:n ”pehmeän vallan” resurssina on havaittu aikaisempaa selvemmin. Tuore osoitus kulttuurin tärkeästä asemasta EU:ssa on tänä vuonna vietettävä kulttuuriperinnön eurooppalainen teemavuosi.

Komission uudessa agendassa kulttuuri, luovuus, taiteet ja kulttuuriteollisuus esitetään toisiinsa limittyvänä käsittekimppuna. Kulttuuriperintö ja digitaalinen kulttuuri mainitaan EU:n kulttuuripolitiikan erityisinä sektoreina, joilla tavoitellaan sosiaaliin, taloudellisiin ja kansainvälisiin suhteisiin liittyviä päämääriä. Kulttuuri näyttäytyy agendassa hallinnan sektorina, ja esimerkiksi antropologinen käsitys kulttuurista elämäntapoina jää taka-alalle. Osa seminaarin puhujista kyselikin agendassa annettujen merkitysten perään, kun taas toisten mielestä oli tärkeämpää keskittyä toimintaan kuin määritelmiin.

Uusi agenda toistaa jo 1970-luvun asiakirjoista tuttua retoriikkaa kulttuurista ”eurooppalaisen identiteetin” rakentajana. Sen uskotaan lisäävän yhteenkuuluvuutta ja tietoisuutta ”yhteisistä arvoista ja historiasta”, ja sillä halutaan tarjota ”visio vetovoimaisemmasta Euroopan unionista”. Tällainen käsitys ei avaa tilaa kilpaileville näkemyksille kulttuurista, identiteeteistä, menneisyydestä tai Euroopasta.

Myös kansalaiset jäävät agendassa näkymättömiksi, ja osallistumisella viitataan lähinnä kulttuuripalvelujen saatavuuteen. Seminaarissa kuitenkin muistutettiin, että kansalaisjärjestöjen rooli EU:n kulttuuridiplomatiassa on kasvamassa.

Katja Mäkinen, musiikin, taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos, tutkijatohtori,
Visiting Fellow EUI:ssä (Robert Schuman Centre for Advanced Studies, European University
Institute) 20.6.2018